

## Nyheter



Andreas Oxenstierna växte upp på Gotland och har sedan 2018 kämpat för att få tillbaka Ardrekistan till kyrkan i hans hemsocken. Foto: Anneli Oxenstierna/Andreas Oxenstierna (CC BY)

## Andreas ville återföra gravkista till sin hemkyrka – gjorde egen 3D-kopia

Sedan 20 år tillbaka har Riksantikvarieämbetet bidragit till att tillgängliggöra ett 70-tal 3D-skannade gotländska bildstenar. Privatpersonen Andreas Oxenstierna drog nytta av det när han utifrån uppgifterna byggde sin egen 3D-modell.

3D-skanning av runstenar har gjorts av Riksantikvarieämbetet sedan år 2003. Först på tur att 3D-skannas var Rökstenen i Östergötland – omtalad som en av Sveriges mest kända runstenar.

Ett av Riksantikvarieämbetets mål med skanningen är att tillgängliggöra kulturarvet, till exempel genom att göra det möjligt för fler att ta del av runstenarna i digital form, utan att behöva besöka dem fysiskt.

## Tog saken i egna händer

En privatperson som valde att ta denna möjlighet ett steg längre var Andreas Oxenstierna – som nu sett till att tillverka en kopia av en omtalad gravkista som för drygt 100 år sedan flyttades från kyrkan i hans hemsocken på Gotland.



Originalen av Ardrekistan finns sedan drygt 100 år tillbaka hos Historiska museet. Foto: Ola Myrin/Historiska museet (CC BY)

Sedan år 1900 har den så kallade ”Ardrekistan”, en gravkista från Ardre kyrka på Gotland, funnits hos Historiska museet i Stockholm.

Gravkistan, som är i sällsynt gott skick på grund av att den sannolikt legat inne i kyrkan sedan den tillverkades, har en blandning av hedniska och kristna motiv, och tros illustrera övergången till kristendom på 1100-talet.

Andreas Oxenstierna växte själv upp i Ardre, och insåg 2018 det unika med Ardrekistan.

## Ville återföra gravkistan till sin kyrka

– Därför ville jag göra vad jag kunde för att få tillbaka den till Ardre kyrka.

Ett projekt drogs därför igång med sockenföreningen och församlingen i spetsen. Med hjälp av sökta bidrag och många arbetstimmar för en enkel 3D-skrivare har en kopia av Ardrekistan kunnat tas fram.

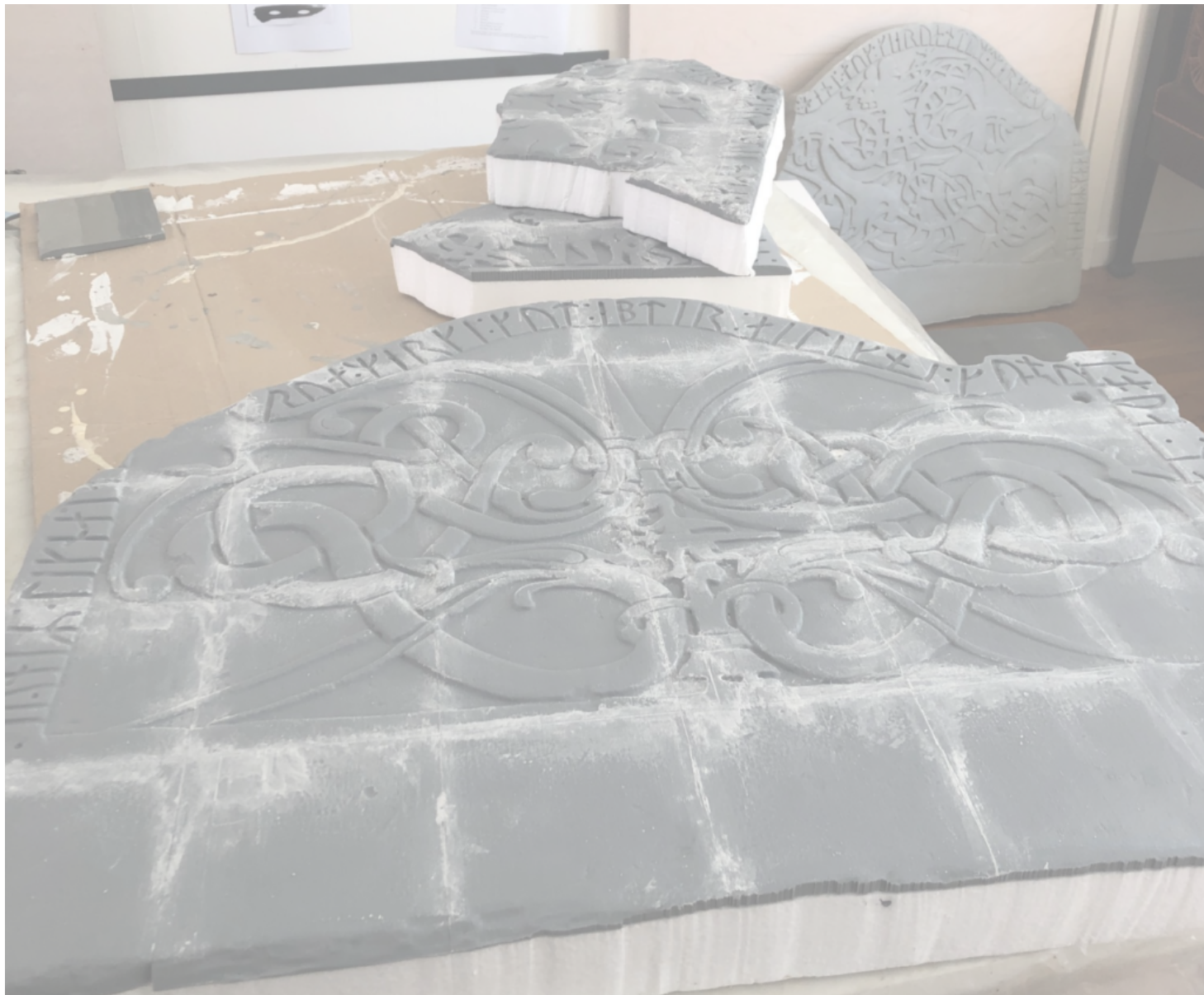
– Riksantikvarieämbetets 3D-skanningsfiler användes som indata till 3D-skannern. Det som tog mycket manuell tid i datorn var att klippa filerna till 10 gånger 10 centimeters bitar som kunde skrivas ut med en billig 3D-skrivare, berättar Andreas Oxenstierna.

Runstenarna till Ardrekistan har skrivits ut i totalt 97 bitar i ett bioplastmaterial av majsstärkelse.

3D-skrivaren tog 30 timmar på sig att tillverka varje del.

– Totalt har den arbetat i en månads tid med utskriften, säger Andreas Oxenstierna.

# Konservator hjälpte till



De 3D-printade bitarna monterades ihop av konservatorn, ett arbete som krävde både ett historiskt öga och stor noggrannhet. Foto: Katarina Söderdahl ([CC BY](#))

Delarna monterades sedan på en frigolitplatta per kistsida. Sedan tog konservatorn Katarina Söderdahl vid, med att spackla och slipa alla skarvar samt måla med äggoljetempera för att efterlikna sandstensorignalet så mycket som möjligt. De nedsänkta delarna på ena långsidan målades med röd äggoljetempera enligt bevarade färgrester på originalet.

Invigningen av Ardrekistans kopia skedde den 1 augusti i Ardre kyrka och lockade storpublik.

– Kyrkan var knökfull vid invigningen, det kom till och med förbi en sommarboende som undrade vad som hände eftersom han aldrig sett så många bilar vid kyrkan, säger Andreas Oxenstierna.

# Runexperten: ”Fantastiskt roligt initiativ”



Laila Kitzler Åhfeldt gläds åt initiativet med att reproducera de gotländska bildstenarna i Ardrekistan. Foto: Sofia Pereswetoff-Morath ([CC BY](#))

Riksantikvarieämbetets runexpert Laila Kitzler Åhfeldt har följt projektet att reproducera Ardrekistan, och berömmar alla inblandade.

– Det är ett fantastiskt roligt initiativ, och är ett mycket gott exempel på att Riksantikvarieämbetets uppgifter kommer till användning. Jag är glad över det stora intresset och engagemanget, för jag förstår att det inte var helt enkelt, säger hon.

Laila Kitzler Åhfeldt menar att det finns ett stort pedagogiskt värde i att tillverka en 3D-kopia av en runsten.

– Många runstenar är svåråtkomliga ute i skogen eller kräver långa resor, men på det här sättet kan intresserade få se fler runstenar. Man kan se deras form och uttryck som monument eller gå in på detaljer och granska enskilda runor. 3D-skanningen bidrar också med källmaterial till forskningen om runristarens arbete samt läsning och tolkning av inskriften.

## Läs mer

- [Läs mer om hur reproduktionen av Ardrekistan gick till i vårt inlägg på K-blogg](#)
- [Läs mer om Riksantikvarieämbetets arbete med runor här \(raa.se\).](#)
- [Mer om projektet mellan kyrkan och sockenföreningen hittar du här \(Ardre sockenförening\).](#)

☆ **Uppdaterad:** 12 september 2023


### **Kontaktperson**

Laila Kitzler Åhfeldt

Museiavdelningen

08-5191 80 80

[laila.kitzler.ahfeldt@raa.se](mailto:laila.kitzler.ahfeldt@raa.se)

 **Kategorier:** Fynd och fornlämningar

 **Etiketter:** 3D-modeller, 3D-scanning, Bildsten, Runor



 Besöksadress

 [registrator@raa.se](mailto:registrator@raa.se)

 08-5191 80 00

Felanmälan och synpunkter: [webb@raa.se](mailto:webb@raa.se)